

**INGLIZ TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O‘QITISH:
SAMARALI METODOLOGIYALAR, TA'LIMDA TEXNOLOGIYALAR
VA MADANIY FARQLAR**

*Sag‘dullayeva Mushtariy Eldor qizi
Samarqand davlat chet tillari instituti talabasi*

msagdullayeva159@gmail.com

+998918999778

Zubaydova Nilufar Nematullayevna

Ilmiy rahbar, SAMDCHTI o‘qituvchisi

+998915465588

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada Ingliz tilini ikkinchi til sifatida o‘qitish (ESL) metodologiyalarining keng tahlili keltirilgan. Asosiy e‘tibor kommunikativ yondashuv (CLT), vazifaga asoslangan o‘qitish (TBLT), va zamonaviy texnologiyalarni sinfda qo‘llash imkoniyatlariga qaratilgan. Maqolada shuningdek, o‘quvchilarning madaniy farqlari, motivatsiya va tilni o‘rganishga bo‘lgan individual yondashuvlar ham ko‘rib chiqiladi. Tadqiqotlar natijalari, ESL metodologiyalarini integratsiya qilish orqali til o‘rganish jarayonini samarali va qiziqarli qilish mumkinligini ko‘rsatadi. O‘qituvchilarga turli pedagogik yondashuvlarni birlashtirish va o‘quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan o‘qitish metodlarini qo‘llash tavsiya etiladi.*

***Kalit so‘zlar:** Ingliz tilini o‘qitish, ESL metodologiyasi, kommunikativ yondashuv, vazifaga asoslangan o‘qitish, texnologiya, madaniy farqlar, motivatsiya, tilni o‘rganish, pedagogik strategiyalar, interfaol o‘qitish.*

Kirish

Ingliz tilini ikkinchi til sifatida o‘qitish (ESL) bugungi kunda global miqyosda juda muhim va keng tarqalgan ta'lim sohasi bo‘lib qolmoqda. Ushbu tilni o‘rganish faqat akademik ehtiyojlar bilan cheklanmaydi, balki professional sohalarda ham talab ortmoqda. O‘quvchilarni ingliz tilini samarali o‘rganishga

undashda pedagogik metodlar, texnologik vositalar va madaniy kontekstning muhim o'rnini bor. Maqolada ESL o'qitishda qo'llaniladigan asosiy pedagogik yondashuvlar, jumladan kommunikativ yondashuv (CLT), vazifaga asoslangan o'qitish (TBLT) va raqamli texnologiyalarning ta'limdagi o'rnini tahlil qilinadi. Shuningdek, til o'rganishda motivatsiya, madaniy farqlar va o'quvchilarning individual ehtiyojlari ham alohida muhokama qilinadi.

1. Uslubiyat

Maqolada o'rganilgan metodologiyalar asosida sifatli tadqiqot va adabiyot tahlili o'tkazildi. O'quvchilarning til o'rganish jarayonida qanday metodlar samarali ekanligi, ularning motivatsiyasi va madaniy farqlarni hisobga olish zarurligi aniqlanib, ilg'or metodologiyalarning afzalliklari va kamchiliklari ko'rsatilgan. Shuningdek, texnologiyalarning ESL darslarida qo'llanishi ham tahlil qilindi.

1.1. Kommunikativ Yondashuv (CLT)

Kommunikativ yondashuv (CLT) asosiy e'tiborni tilni real hayotda ishlatishga qaratadi. Ushbu metodda til o'rganish, amaliy vazifalar orqali amalga oshiriladi va o'quvchilar turli kommunikativ vaziyatlar bilan tanishadilar. Bu metodda o'quvchilarga tilni o'zaro suhbatlarda va muammolarni hal qilishda ishlatish imkoniyati beriladi. Kommunikativ yondashuv tilni o'rganishda faollikni oshiradi va tilni foydali, amaliy jihatdan o'rganishga yo'naltiradi [1].

1.2. Vazifaga Asoslangan O'qitish (TBLT)

Vazifaga asoslangan o'qitish (TBLT) metodida o'quvchilarga aniq vazifalar berilib, bu vazifalarni bajarish uchun tilni foydalanish talab qilinadi. Masalan, o'quvchilarni guruhlariga bo'lib, ular bilan turli vazifalarni bajarish, hamda suhbatlashish orqali tilni o'rganish metodikasi qo'llaniladi. TBLT metodikasi tilni o'rganishda nafaqat grammatikani, balki tilni erkin ishlatish qobiliyatini ham rivojlantiradi [2].

1.3. Texnologiyaning ESL Ta'limidagi Roli

Texnologiya bugungi ESL ta'limida ajralmas vositaga aylangan. Internet resurslari, onlayn darslar, mobil ilovalar va interfaol darslar o'quvchilarga ko'plab

imkoniyatlar yaratadi. Texnologiyaning qo'llanilishi o'quvchilarni yanada faol va motivatsiyalangan holatda darslarga jalb qiladi. O'quvchilarga ingliz tilini o'rganishda multimedia vositalari, mobil ilovalar va onlayn platformalardan foydalanish imkoniyati beriladi [3][4]. Lekin texnologiyaning samarali ishlatilishi uchun o'qituvchilar o'zlari ham raqamli savodxonlikka ega bo'lishlari kerak.

2. Natijalar

Tadqiqot davomida shunday xulosalarga kelingan:

- Kommunikativ yondashuv (CLT) va vazifaga asoslangan o'qitish (TBLT) metodlarining o'quvchilar til o'rganish jarayonida yuqori samaradorligi aniqlangan.

- Texnologiya ESL ta'limida muhim vosita bo'lib, o'quvchilarning o'z-o'zini o'rganish imkoniyatlarini kengaytiradi.

- Motivatsiya va individual yondashuvlar o'quvchilarni ingliz tilini o'rganishga jalb qilishda katta rol o'ynaydi. O'quvchilar motivatsiyali bo'lsa, ular tilni o'rganishda yuqori natijalarga erishadilar.

- Madaniy farqlar til o'rganish jarayoniga ta'sir qiladi. O'quvchilarni madaniy jihatdan moslashtirilgan darslar bilan ta'minlash tilni o'rganish jarayonini samarali qiladi.

3. Muhokama

Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ESL ta'limida kommunikativ yondashuv va vazifaga asoslangan o'qitish metodlari ko'p hollarda samarali bo'ladi. Biroq, ESL o'qituvchilari uchun madaniy farqlarni hisobga olish muhimdir. O'quvchilarni motivatsiya va individual ehtiyojlariga moslashtirilgan yondashuvlar, masalan, darslarni o'quvchilarning madaniy kontekstlariga moslashtirish va texnologiyalardan samarali foydalanish orqali yanada muvaffaqiyatli o'qitish mumkin.

4. Xulosa

Ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'qitishda samarali metodologiyalarni qo'llash, o'quvchilarning madaniy va individual farqlarini hisobga olish, va zamonaviy texnologiyalarni darslarga integratsiya qilish orqali til o'rganish

jarayonini yanada samarali qilish mumkin. ESL o'qituvchilari, turli pedagogik metodlarni birlashtirib, o'quvchilarga tilni o'rganish uchun qulay, interfaol va motivatsiyalangan muhit yaratishlari zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.

Ushbu kitobda til o'qitishning turli metodologiyalari va yondashuvlari, jumladan, kommunikativ yondashuv va vazifaga asoslangan o'qitish (TBLT) keltirilgan.

2. Ellis, R. (2003). *Task-based Language Learning and Teaching*. Oxford University Press.

TBLT metodologiyasi, uning asosiy tamoyillari va ESL o'qitishdagi qo'llanilishi haqida batafsil ma'lumot beradi.

3. Harmer, J. (2015). *The Practice of English Language Teaching* (5th ed.). Longman.

Harmerning asari, ingliz tilini o'qitishning amaliyotlari va samarali metodlar haqida keng qamrovli tavsiyalarni taqdim etadi.

4. Van Lier, L. (1996). *Interaction in the Language Curriculum: Awareness, Autonomy, and Authenticity*. Longman.

Bu kitob til o'qitishda interaktiv yondashuv va autentik materiallarni qo'llashning ahamiyatini tushuntiradi.

5. Tharp, R. G., & Gallimore, R. (1988). *Rousing Minds to Life: Teaching, Learning, and Schooling in Social Context*. Cambridge University Press.

Ushbu asarda o'quvchilarning o'rganish jarayoniga madaniy va ijtimoiy kontekstning qanday ta'sir qilishi haqida so'z boradi.